- 11 ශ්‍රේණිය -

Grade 11 -

බුද්ධ ධර්මය - පිළිතුරු පත්‍රය

I පත්‍රය

ප්‍රශ්න අංකය	පිළිතුරු අංකය	ප්‍රශ්න අංකය	පිළිතුරු අංකය	ප්‍රශ්න අංකය	පිළිතුරු අංකය	ප්‍රශ්න අංකය	පිළිතුරු අංකය
1	3	11	1	21	3	31	3
2	2	12	2	22	4	32	2
3	3	13	3	23	1	33	1
4	1	14	4	24	2	34	2
5	4	15	4	25	3	35	3
6	1	16	3	26	4	36	2
7	2	17	2	27	1	37	1
8	3	18	1	28	2	38	1
9	4	19	1	29	3	39	3
10	4	20	2	30	4	40	4

II පත්‍රය

(1) (i) දෙවන සතියේ දී

(ii) සමගිවන්න විවාද නොකරන්න.

(iii) කාමච්ඡන්ද (කම් සැප විඳීමේ කැමැත්ත.)

ව්‍යාපාද (තරහ)

ථිනමිද්ධ (සිතේ උදාසීන බව)

උද්ධච්ච - කුක්කුච්ච (නොසන්සුන් බව)

විචිකිච්චා - සැකය)

(iv) ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකීම - සතුන්ට කරුණාව මෛත්‍රිය දැක්වීම.

හොරකමින් වැළකීම - දුන් දේ පමණක් ගැනීම

කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකීම - වැරදි ලිංගික හැසිරීමෙන් වෙන්වීම

(v) කේසපුත්ත නියම්ගමේ කාලාම වැසියන්ට

(vi) මෙය ඇති කල්හි මෙය වෙයි

මෙය ඉපදීමෙන් මෙය උපදී

(vii) කාම තණ්හා - මමය මාගේය

භව තණ්හා - සැප විඳීමේ කැමැත්ත

විභව තණ්හා - පරලොවක් නැතැයි සිතා සැප විඳීම

(viii) සද්ධර්මරත්නාවලිය - ධර්මසේන හිමියෝ

(ix) වැලිවිට අසරණ සරණ සිරි සරණංකර සංඝරාජ හිමියෝ

(x) අමූලික ශ්‍රද්ධා (පදනමකින් තොරව මුල් නැති)

ආකාරවත ශ්‍රද්ධා (කරුණු අවබෝධය ඇතිව බුද්ධිමය ශ්‍රද්ධාව)

(2) (i) දාන, ශීල, නෙක්කම්ම, ප්‍රඥා, වීරය, ඛන්ති, සත්‍ය, අධිෂ්ඨාන, මෛත්‍රී, උපේක්ඛා

(ii) පාරමී - බුදු බව පතා සියලු දේ දන්දීම

උප පාරමී - බුදු බව පතා ශරීර අවයව දන්දීම

පරමත්ථ පාරමී - බුදු බව පතා ජීවිතය වුවද කැප කිරීම

(iii) පාරමී යනු පරාර්ථචර්යාවකි. මිනිසාගේ ආර්ථිකය හා භෞතික සංවර්ධනය සම්පූර්ණ වීමට සදාචාරවත්වීමට ආධ්‍යාත්මික හා චරිත සංවර්ධනයට පාරමිතා ඉවහල් වේ. දානය තුළින් තම ධනය අන්‍යයන් හා බෙදාගෙන ජීවත්වීමට හැක.. එය ඍජුවම ලෝභය දුරු කිරීමේ පිංකමකි. සීලය යනු හික්මීම ය, විනයය, සංවරකමය. සීලයේ පිහිටන්නා තමාට මෙන්ම අන්‍යයන්ට ද හිංසාකාරී නොවීමට උත්සාහ දරයි. එය සදාචාරවත් බවේ පදනමකි. නෙක්ඛම්ම - ආශාවෙන් ඉවත්වීම ය. පසිඳුරන් පිනවීම ගැටුම්, කෝලාහල, සමාජ විරෝධීක්‍රියා වැඩි කරයි. ප්‍රඥාව - මිනිසා සතු විශේෂ වරප්‍රසාදයකි. ප්‍රඥාවෙන් යථා අවබෝධය ලැබ චරිතවත් බව ඇතිකර ගත හැක. වීර්යය - නිවැරදි උත්සාහයයි. සතර විධ කුසල් වැඩිදියුණුවට ඉවහල් වේ. ක්ෂාන්තිය - නම් ඉවසීම ය. ඉන් සැනසීම ලැබේ. එය ගැටුම් අවමවීමට හේතු වේ. සත්‍යය - නම් ඇත්ත ප්‍රකාශ කිරීමය යුක්තියට නීතියට සදාචාරයට එකඟවන්නා තුළ බොරුව නැත. අධිෂ්ඨානය - යහපත් අරමුණක ස්ථිර අධිෂ්ඨානය ඇතිකර ගැනීමෙන් හිත සසල නොවේ. යහපත් දේ කිරීමට ස්ථිර අධිෂ්ඨානයක් අවශ්‍ය වේ. මෛත්‍රිය - මිත්‍රශීලලිත්වය දියුණුවට සදාචාරයට හේතු වේ. උපේක්ෂාව නම් මැදිහත්බව ය. අටලෝ දහමින් කම්පා නොවීම ආශාව පාලනය මේ අනුව දස පාරමිතා සමාජ සංවර්ධනයට ඉවහල් වේ.

(3) (i) සුකරානි අසාධූනි - අත්තනෝ අහිතානිච

යංවේ හිතංච සාධුංච - තං වේ පරම දුක්කරං

(ii) තමාට අහිත වූ අයහපත් දේ කිරීම පහසු ය. යම් දෙයක් තමාට වැඩදායක ද යහපත පිණිස හෝ පවතී ද එවැනි දේ කිරීම ඉතා පහසු ය.

(iii) නොකළ යුතු දේ අයහපත් දේ අවැඩදායක දේ කිරීම කළ යුතු දේ කිරීම අසීරු ය. අනවශ්‍ය දේ කිරීමෙන් සමාජයේ බොහෝ දේ කරදරයට විපතට පත්වේ. සාර්ථක දැහැමි පුද්ගල ජීවිතයක් ගතකරන කවරකුට වුවද ධම්මපදයේ ගාථා ධර්මයන් ඉවහල් වේ. එහි කරුණු කාල, ජාති, දේශ, ආගම් භේද ඉක්මවා සියලු දෙනාට පරිහරණය කල හැකි ය. පුද්ගලයකුගේ මානසික දුක් පීඩාවලින් මිදීම සඳහා ද ගැටුම් නිරාකරණය සඳහා ද තම සිතේ අභ්‍යන්තර ස්වරූපය වටහාගෙන සිත පිරිසිදු කරගෙන නිවැරදි ක්‍රියාවේ යෙදීමට ද සිත හික්මවා ගැනීමට ද ධම්මපදය ඉවහල් වේ. ජීවත සාර්ථක කර ගැනීමටත් ඇසුරු කළ යුත්තෝ හා නොකල යුත්තෝ කවුරුන්ද යන්නත් කියාදේ තමාටත් අනුන්ටත් යහපත් වැඩදායී ක්‍රියා තුළින් සාර්ථක පුද්ගල ජීවිතයක් ගත කිරීමට ධම්මපදය අපට ඉවහල් වේ.

(4) (i) උට්ඨාන සම්පදා, ආරක්ඛ සම්පදා, කල්‍යාණමිත්තතා, සමාජීවිකතා

(ii) උට්ඨාන සම්පදා - උත්සාහයෙන් ධාර්මික රැකියාවක නිරතවීම.

ආරක්ඛ සම්පදා - ධනය විනාශ වී යා නොදී ආරක්ෂා කර ගැනීම

කල්‍යාණ මිත්තතා - යහපත් කළණ මිතුරන් ඇසුර

සමජීවිකතාව - සමබරව අයවැය පවත්වාගෙන යාම

(iii) ව්‍යග්ඝපජ්ජ, මහාමංගල, හා පරාභව සූත්‍ර තුළින් පුද්ගයාගේ දියුණුවට පිරිහීමට හේතු වන කරුණු දක්වයි. ඒවායේ විපාක ද පෙන්වා දේ. එසේ ම අධ්‍යාත්මික උසස් තැනකට පත්වීමට ද ප්‍රකාශිත ස්වාක්ඛාත දහමක් ලෙස මිනිස් දිවියට ප්‍රායෝගිකව උපකාර වේ.

ව්‍යග්ඝපජ්ජ සූත්‍රයේ මෙලොව දියුණුවට බලපාන කරුණු (ඉහත විස්තර) 4 කි. මහා මංගල සූත්‍රයේදී පුද්ගල දියුණුවට බලපාන කරුණු 38 කි. ඒ අතර සීලාදී ගුණධර්මයන්ගෙන් යුතුවීම, බොහෝ ඇසූපිරූ තැන් ඇති බව, ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ප්‍රගුණ කිරීම, විනයගරුක බව, මව්පියන්ට සැලකීම, නිවැරදි කාය කර්ම, ධර්මානුකූල බව, පාපයේ නොඇලීම, කුසලයේ යෙදීම, ලද දෙයින් සතුටුවීම, ඉවසීම ආදිය ද පරාභව සූත්‍රයේදී පුද්ගල පිරිහීමට බලපාන ධර්මය නොකැමැතිවීම, අසත්පුරුෂ ඇසුර, අලසබව, ක්‍රෝධය, දෙමාපියන් නොසැලකීම, පරිත්‍යාගශීලී නොවීම, මානය, සුරාව, සූදුව, ස්ත්‍රීන් ලොල් බව, වස්තු තණ්හාව ආදිය තුළින් පිරිහීමට ලක්වන බව පෙන්වයි. ගිහි ජීවිතය සාර්ථක කරගැනීමටත් අවශ්‍ය බෞද්ධ නිර්නායක මේ ධර්මය තුළින් පෙන්වා දේ.

(i) දානය, ප්‍රිය වචනය, අර්ථචර්යාව, සමානාත්මතාවය

(ii) දානය රාජ්‍ය පාලකයා විසින් ජනතාවගේ දියුණුව පතා ධනය ලබාදීම, පොහොර, වී, වෙළඳාමට මුදල්, රාජ්‍ය සේවක වැටුප් ලබාදීමය.

ප්‍රිය වචනය - බොරුවෙන්, කේලමෙන්, හිස්වචනයන් , පරුෂ වචන ආදියෙන් වෙන්ව යහපත් වචන කථා කිරීමයි.

අර්ථ චරියාව - අනුන්ගේ දියුණුව පතා කැපවීම, අර්ථවත්ව සේවය කිරීමය.

සමානාත්මතාවය නම් ජාති, ආගම්, කුල. පක්ෂ පාට නොබලා සමසිතින් ක්‍රියාකිරීම ය.

(iii) දස සක්විතිවත්, සප්ත අපරිහානි ධර්ම, සතර සංග්‍රහ වස්තු, සතර අගතියෙන් තොරවීම, ආදී බෞද්ධ රාජ්‍ය පාලන ක්‍රම මෙන්ම දස රාජධර්ම, පංචශීල ප්‍රතිපත්ති, සතර බ්‍රහ්ම විහරණ ආදිය ද බෞද්ධ රාජ්‍ය පාලනයේදී ඉවහල්වේ.

බෞද්ධ රාජ්‍ය පාලන පිළිවෙත් පිළිගත් රජවරු අතර බිම්බිසාර රජු (මගධ) කොසොල් රජු (කෝසල) වජ්ජි, මල්ල (සමූහාණ්ඩු) උපදෙස් ලැබූ රාජ්‍යයන්ය. ධාර්මික සමාජයක් ඇතිකර ගැනීමටත් ඒ සඳහා යහපත් ජීවිතයක් ළඟාකර ගැනීමටත්, යහපත් දේශපාලන පරිසරයක් තිබිය යුතුය. යන පදනමින් බෞද්ධ රාජ්‍ය පිළිවෙත් බුදුන් වහන්සේ දේශනා කර ඇත. කවර පුද්ගලයකුට වුවද කුමන රටකට, සමාජයකට වුවද නිරවුල් සාමකාමී සුඛිත, මුදිත සමාජයකට පාලනයේ දී උපකාරීවන ධර්මතා මෙහි අන්තර්ගත වේ. දස සක්විති තුලින් පොදුවේ ධාර්මික රාජ්‍ය පාලන මූලධර්ම මිනිස් තිරිසන් සියළු සතුන්ට ආරක්ෂාව ලබාදීම නීතිය ආරක්ෂා කරමින් අධාර්මික ක්‍රියා වැලැක්වීම රාජ්‍ය පාලන සුදුසු උපදෙස් ලබාගැනීම සමස්ථයක් ලෙස අන්තර්ගත ව ඇත.

වජ්ජි රජ දරුවන් ක්‍රියාත්මක කළ සප්ත අපරිහානි ධර්මතුලින් නිතර රැස්වීම, සමගිව රැස්ව සමගිව සාකච්ඡා කර සමගිව විසිර යාම, පෙර නොපැනවූ නීති නොපැනවීම, වැඩිහිටි උපදෙස් පිළිගැනීම, කාන්තාවන්ට ආරක්ෂාව සැපයීම, පූජනීය ස්ථාන රැකීම, පුද සිරිත් පැවැත්වීම, හා රාජ්‍යයට පැමිණි පූජනීය උතුමන් පිලිගැනීම ආදිය තුලින් රාජ්‍ය පාලකයන්ගේ සමගි බව, නීතිය ආරක්ෂා කිරීම, කාන්තා හිංසනයට ඉඩ නොතැබීම, හා පූජනීය ස්ථාන දියුණු කිරීම අවධාරණය කරයි.

සතර සංග්‍රහ වස්තු ඉහත විස්තර වේ. හා සතර අගතියෙන් තොරවීම නීතියට යුක්තියට ධර්මයට එරෙහිවීම අගතියකි. ඡන්දය නම් කැමැත්තට, හැදෑකමට, හිතවතකමට ක්‍රියාකිරීමය. ද්වේශය තමාගේ නොවන විරුද්ධවාදීන්ට අගතිගාමීව සැලකීම ය. පාලකයා මධ්‍යස්ථ නොවී නිවැරදි තීරණවලට එළැඹිය නොහැකි පාලකයකු රට තුළ ගොඩනැගෙන මහජන මතය අගතියෙන් යටපත් කළ යුතු නැත.

මෝහය නම් මුලාව ය. අගතිගාමී වීම, හොඳ නරක තෝරා බේරාගෙන නීතියට අනුව බුද්ධිමත් උපදෙස් ලබා රාජ්‍ය පාලනය කළ යුතු ය. බෞද්ධ රාජ්‍ය පාලන ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීමෙන් පරිහානිය වලක්වා, අභිවෘද්ධිය ලබාගනිමින් මහජනාට සේවය කිරීමට හැකිවේ. මේවා වර්තමාන ලෝකයට ද යහපත් මග පෙන්වාදීමකි. සමාජ හිතකාමී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍ය පාලකයන් සඳහා ජනතාවගේ සුඛිත මුදිත කරලීමට ඉවහල් කරගත හැක.

(6) (i) අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම

(ii) අනිත්‍ය:- ලොව පවත්නා සියලු දේ මොහොතින් මොහොත වෙනස් වේ. කිසිවක ස්ථිර පැවැත්මක් නැත. මෙය සදාතනික හොඳ ධර්මතායකි. බුදු දහමට අනුව සත්වයා හා ලෝකය අයත් වන්නේ එයටම ය.

දුක්ඛ:- සංසාරික පැවැත්ම දුක් සහිත ය. සැප සහිත දේ තාවකාලික ය. දුක් ස්වභාවය ජීවිතයේ යථාර්ථයයි. මේ නිසාම චතුරාර්යය සත්‍යයේදී දුක්ඛ සත්‍ය මූලික වේ. මිල මුදල් ධනය උගත්කම නිලතලවලට ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ යන දුක්ඛ ලක්ෂණ ඉක්මවා ලිය නොහැක.

අනාත්ම:- මමය මාගේය කියා වෙනස් නොවන ස්ථිර යමක් නැත. ස්ථිර ආත්මයක් නැතැයි පවසන නිසා බුදු දහම අනාත්මවාදී ය. කෙලෙස් නිසා පුද්ගලයා මෙන්ම සමාජයේ ද යුධ ගැටුම් කල කෝලාහල වැඩිවේ.

(iii) අනිත්‍ය දේ අනිත්‍ය ය ලෙසත් දුක් සහිත දේ දුක් සහිත දේ දුක ලෙසත් අනාත්ම දේ අනාත්ම ලෙසත් ඇති සැටියෙන් දැකීමට බුදුදහම උපදෙස් ලබාදේ. ඔහු අසීමිත ආසාවෙන් තොරය. ඉවසීමෙන් යුතුය. අසහනය, අතෘප්තිය ඉවත් වේ. අල්පේච්ඡ නිසා අඩු බලාපොරොත්තු ඇතිකර ගනී. ලද දෙයින් සතුටු වේ. පහසුවෙන් පෝෂණය කළ හැකි ය. කායශූ බහුල නොවේ. සිත සැහැල්ලුය. ඉඳුරන් සංවර කර ගනී. ත්‍රිලක්ෂණ අවබෝධ

කළ පුද්ගලයා කිසිවකින් කම්පා නොවේ. අටලෝ දහමින් නොසැලේ. මධ්‍යස්ථව ක්‍රියා කරයි. අන්තවාදී නොවේ. එසේම ත්‍රි ලක්ෂණ වඩන්නා අනතිමානී ය. ආචාරශීලීය. බුදු දහමේ විපස්සනා, විදර්ශනා භාවනාව බවට පත්කර නිවන් අවබෝධ කර ගත හැක.

(7) (i) **අනගාරික ධර්මපාලතුමා**

1864 සැප්තැම්බර් 17 දොන් ඩේවිඩ් හේවාවිතාරණ නමින් උපත ලබා ඕල්කොට් තුමා සමග පසුව පරම විඥානාර්ථ බෞද්ධ සමාගම පිහිටුවීය. 1886 දී ඩේවිඩ් නාමය වෙනුවට ධර්මපාල යන බෞද්ධ නාමය ලැබීය. එතුමාගේ සේවාවන් අතර මිෂනාරී අධ්‍යාපනය වෙනුවට බෞද්ධ අධ්‍යාපනය සඳහා කැපවීම, ගව මස් කෑමට හා සුරා පානයට එරෙහිව රට පුරා දේශන සංවිධානය ඉරිදා දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය ආරම්භ කිරීම ආනන්ද විද්‍යාලය ඇතුළු බෞද්ධ පාසල් ඇති කිරීමට දායක වීම. ''සිංහලයිනි නැගිටිව් බුද්ධගයාව බේරාගනිව්'' 1892 දී බුද්ධගයාව මහන්තාගෙන් නිදහස් කරගැනීම ගව මස් කෑමට එරෙහිවීම, 1882 මහ බෝධි සමාගම පිහිටුවීම 1906 සිංහල බෞද්ධයා පුවත්පත ආරම්භය 1931 දී සිරි දේවමිත්ත ධම්මපාල නමින් පැවිදිව 1933 අප්‍රේල් 29 දින අපවත් විය.

(ii) **ජීව අජීව පරිසරය**

අප අවට ඇති පරිසරය කොටස් 2 කි. ඒ ජීවී - අජීවී පරිසරයයි. මිනිසා ඇතුළු සතුන් හා නොමැරුණු ගස්වැල් ජීවී පරිසරය වන අතර පණ නැති හිරු, සඳු, සුළඟ, ජලය, පර්වත ආදිය අජීවී පරිසරය සේ පිළිගැනේ. ජීවී - අජීවී පරිසරය ආරක්ෂා කරගැනීමට බුදුන් වහන්සේ විනය නීති රාශියක් පණවා ඇත. විශේෂයෙන් ජල පරිහරණයේදී උන්වහන්සේ පැනවූ නීති අතර මළ මුත්‍ර කිරීමෙන් වැළකීම, සෙම, සොටු, කෙළ දැමීමෙන් වැළකීම, කැළි කසල නොදැමීම, ජල පෙරහන්කඩකින් පෙරා භාවිතා කිරීම, ආදිය ප්‍රධානය. ජීවී පරිසරය හා බැඳුනු බුද්ධ චරිතයේ සිද්ධි ගණනාවකි. එයින් උපත, බුද්ධත්වය, පළමු ධර්ම දේශනය, පිරිනිවන් පෑම යන සියල්ල සිදු වූයේ ස්වාභාවික පරිසයන්හිදී ය. විනය නීති මගින් බලාපොරොත්තු වූයේ ද ජීවී අජීවී පරිසරය ජල සම්පත, වාතය, පරිසරය, ගස්වැල් ආරක්ෂා කරගැනීම ය.

(iii) **සඳකඩ පහණ**

බෞද්ධ සිද්ධස්ථානයකට ඇතුළුවන දොරටුවේ ඉදිරිපස ඇති අලංකාර අර්ධ කවාකාර ගල් පුවරුව සඳකඩ පහණ නම් වේ. ලංකාවේ අලංකාරතම සඳකඩ පහණ වන්නේ අනුරාධපුර බිසෝමාළිගයේ අසල ඇති සඳකඩ පහණයි. එහි පළමු තීරුවේ පලා පෙති ද, දෙවන තීරුවේ සතර වංගික සත්වයන් ද, තුන්වන තීරුවේ සංකීර්ණ ලියවැල ද, හතරවන තීරුවේ හංසාවලිය ද පස්වන තීරුවේ සරළ ලියවැල ද මධ්‍යයේ නෙළුම් මල් අර්ධයකි. මහාචාර්ය සෙනරත් පරණවිතාන මහතා පවසන්නේ එම සඳකඩ පහණේ කැටයම් ගැලපීම අනුව භව චක්‍රය නිරූපණය වන බව ය. පොළොන්නරු යුගයේ සඳකඩ පහනින් හින්දු බලපෑම්වලට අනුව ගව රූපය ඉවත් වූ අතර මහනුවර යුගයේ සඳකඩ පහණ කලාත්මක අතින් හා හැඩයෙන් ද වෙනස් විය.

(iv) **බෞද්ධ භාවනාව**

බෞද්ධ භාවනා ක්‍රම 2 කි. ඒ සමථ හා විදර්ශනා ය. 'භාවේති කුසල ධම්මේ ආසේවති වඩ්ඪති ඒකායතානි භාවනා' කුසල් දහම් වැඩි දියුණු කිරීම සිත දියුණු කිරීමට චිත්ත භාවනාව, සිත සමාධිගත කරවන නිසා සමථ භාවනාව සමාධි භාවනාව නමින් ද හැඳින්වේ. මෙයින් කෙළෙස් තාවකාලිකව යපත් කෙරේ. පංචනීවරණ ධර්ම යටපත් කර සිත සමථයට පත් කිරීම ප්‍රධාන ව සිදු වේ.

විදර්ශනා භාවනාව 'විසේසේන පස්සති විපස්සනා' යථාර්ථය දැකීම, ඇත්ත ඇති සැටියෙන් දැක රාගාදී කෙලෙස් සහමුලින් දුරු කිරීම සිදු කෙරේ. ප්‍රඥා භාවනාව, විපස්සනා භාවනාව ලෙස ද, හඳුන්වන්නේ ඒ නිසා ය. සත්‍යය අවබෝධ කර නිවන්මගට පිවිසීමට ඉවහල් වන්නේ විදර්ශනා භාවනාවයි. අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ත්‍රිලක්ෂණය මත පදනම් ව කෙරෙන භාවනාවක් බැවින් ත්‍රිලක්ෂණ භාවනාව ලෙස ද හැඳින් වේ. බෞද්ධ භාවනාවේ නියැලීමෙන් මෙලොව පරලොව දියුණුව ලැබිය හැක.